

خلاصه شرح عرفانی تذکره اولیا

آن چه که اولیاء خدا را در مرتبه حقیقت از سایر خلق ممتاز می کند کرامات و خوارق عاداتی که از آنان ظاهر می شود نیست بلکه مراتب والای معرفت قلبی و درجات عالی یقین آن عزیزان نسبت به حقیقت توحید و ولایت انسان کل می باشد که البته معرفت قلبی مرتبه ای بالاتر از معرفت عقلی است، معرفت قلبی و یقین نسبت به آن حقیقت دارای مراتبی است که تعیین کننده مراتب و مقامات اولیاء حق می باشد. این معرفت و یقین خود را در عمل و سخن آن بزرگان ظاهر می سازد. عمل و سخن آنان نورانی است زیرا سرچشمه آن معرفت قلبی نور محض می باشد. این پرتو نورانیت مطلق انسان کل است که بر قلب آنان تابیده و آنان را نورانی کرده و سپس به عمل و سخن آنان سرایت کرده است. به دلیل همین نورانیت عمل و سخن آنان است که حق متعال آن عزیزان را سرمشق و وسیله هدایت خلق قرار داده است از این رو یکی از کارهای ضروری روزانه برای هر سالک پس از خواندن چند ورق قرآن و حدیث، خواندن فرازهایی از اعمال و اقوال اولیاء و مشایخ طریق می باشد. شیخ عطار که خود یکی از اولیاء حق است به منظور تسهیل عمل سالکین مجموعه ای از احوال و اقوال اولیاء و مشایخ طریق را گردآورده و به زبان فارسی برگردانده که می تواند یکی از آثار مهم و دل انگیز در این زمینه باشد. همان طور که شیخ در این کتاب یادآور شده است سخنان اولیاء خدا هم چون سرپوشی می باشد که بر روی معانی و حقایق نهاده شده است و تنها کسانی می توانند از آن معانی بهره مند شوند که استعداد و آمادگی معنوی دریافت آن حقایق را داشته باشند. شیخ عطار(ره) این کتاب را با نام مبارک امام صادق(ع) آغاز و با نام مبارک امام باقر(ع) به پایان برده است، اگرچه مقام ائمه دوازده گانه شیعه بالاتر از آن است که نام آنان در زمره اولیاء و مشایخ طریق ذکر شود.

نکته دیگر آن که در این کتاب از بعضی کرامات و اعمال و احوالی از مشایخ طریق یاد شده است که اغراق آمیز و دور از واقع می‌نماید که در کتب گذشتگان از این‌گونه موارد زیاد دیده می‌شود و شیخ عطار(ره) چون بنا، بر نقل دقیق سخن گذشتگان داشته است آن‌ها را عیناً نقل نموده است و این به معنای تأیید آن‌ها نمی‌باشد و همان‌طور که در ابتدا گفته شد اهمیت و ارزش اولیاء خدا به کرامات آنان نیست و کرامات فقط می‌تواند یک نشانه خوب باشد.